

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.О.СУХОМЛИНСЬКОГО
Механіко-математичний факультет
Кафедра економіки та менеджменту

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор із науково-педагогічної
роботи

О.А.Кузнецова

2021 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ІНСТИТУЦІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА**

Ступінь бакалавра

Для всіх спеціальностей

2021 – 2022 навчальний рік

Розробник: Стройко Тетяна Володимирівна, завідувач кафедри економіки та менеджменту, доктор економічних наук, професор /Т. В. Стройко/

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри економіки та менеджменту

Протокол № 6 від « 11 » січня 2021 р.

Завідувач кафедри /Т.В.Стройко/

« » 202 р.

Анотація

Інституціональна економіка – це сучасний напрямок розвитку економічної теорії. Він виник в результаті неспроможності класичної та неокласичної економічної теорії пояснити складні процеси що відбуваються в економіці постіндустріальних країн. Принциповою особливістю інституціоналізму є опора на цивілізаційну парадигму пізнання суспільних процесів, використання методів системного аналізу. В центрі уваги цього напрямку - дослідження взаємодії економічних суб'єктів ринкової економічної системи.

Даний курс підкріплює цикл дисциплін економічної теорії: політекономії (класичний аналіз), мікро- та макроекономіки (неокласичний аналіз), історико-економічних дисциплін що розглядають генезис економіки та знань про неї. Основні ідеї і положення цих дисциплін критично переосмислюються і відображаються в системі понять і категорій інституціоналізму.

Набуті знання дозволяють зрозуміти механізм функціонування сучасних економічних організацій, природу економічних операцій, які вони здійснюють на ринку, суть соціально-трудових відносин в самій організації, зміст контрактних відносин між суб'єктами ринку тощо. Матеріал курсу є базовим для прикладних дисциплін маркетингу, менеджменту, економіки підприємства, економіки праці, фінансів та ін. Інституціональна економіка дозволяє зрозуміти економічні засади правових дисциплін, що регулюють господарську діяльність.

Ключові слова: інституції, інституціональне середовище, економічні агенти, транзакційні витрати, опортуністична поведінка.

Annotation

Institutional economics is a modern direction of economic theory development. It arose as a result of the inability of classical and neoclassical economic theory to explain the complex processes occurring in the economy of post-industrial countries. A fundamental feature of institutionalism is the reliance on the civilizational paradigm of knowledge of social processes, the use of methods of systems analysis. The focus of this area is the study of the interaction of economic entities of the market economic system.

This course supports the cycle of disciplines of economic theory: political economy (classical analysis), micro- and macroeconomics (neoclassical analysis), historical and economic disciplines that consider the genesis of economics and knowledge about it. The main ideas and provisions of these disciplines are critically rethought and reflected in the system of concepts and categories of institutionalism.

The acquired knowledge allows to understand the mechanism of functioning of modern economic organizations, the nature of economic operations they carry out in the market, the essence of social and labor relations in the organization, the content of contractual relations between market participants and so on. The course material is basic for applied disciplines of marketing, management, business economics, labor economics, finance, etc. Institutional economics allows us to understand the economic principles of legal disciplines governing economic activity.

Key words: institutions, institutional environment, economic agents, transaction costs, opportunistic behavior.

1.Опис навчальної дисципліни

Найменування показників Кількість кредитів - 5	Галузь знань, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		Вибіркові	
	Для всіх спеціальностей		
	Ступінь бакалавра	Рік підготовки:	
		2-й	
Загальна кількість годин - 150		Семестр	
		1-й	
Тижневих годин для денної форми навчання:		Лекції	
аудиторних – 4 год.		10 год.	
самостійної роботи студента–6 год.		Практичні, семінарські	
		16 год.	
http://moodle.mdu.edu.ua/course/view.php?id=182		Лабораторні	
		- год.	
		Самостійна робота	
		124 год	
		Вид контролю: залік	

Мова навчання – українська.

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 150 год.: 26 год. - аудиторні заняття, 124 год. – самостійна робота (17 %/83 %)/

2. Мета, завдання навчальної дисципліни та очікувані результати

Мета курсу: освоєння ключових положень і методології інституціональної економічної теорії; використання висновків інституціональної економічної теорії для формування у студентів системних і реалістичних уявлень про закономірності економічної організації на усіх її рівнях. Реалізація вказаної мети припускає взаємозв'язане рішення комплексу завдань.

Завдання курсу:

- вивчення категоріального апарату і методології інституціональної економічної теорії;
- з'ясування закономірностей формування, функціонування і розвитку економічних інститутів;
- виявлення закономірностей взаємодії інституціонального середовища з економічною сферою, впливу інститутів на поведінку економічних агентів і форми господарської організації;
- уточнення моделей економічних процесів на основі введення в них інституціонального чинника;
- з'ясування інституціональних закономірностей організації економічних взаємодій
- структурний аналіз організацій як учасників ринку;
- аналіз інститутів як чинників економічної рівноваги і його динаміки на мікро- і макрорівнях;
- розгляд проблеми виробництва інститутів через призму інституціонального вибору;
- виявлення природи і інституціональної функції держави.

Передумови для вивчення дисципліни:

Історія економіки та економічної думки, політекономія, мікро- та макроекономіка, маркетинг, менеджмент.

Навчальна дисципліна складається з 5-ти кредитів.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, усвідомлюючи необхідність навчання впродовж усього життя, проявляти толерантність та готовність до інноваційних змін.

ПРН 2. Вільно спілкуватися з професійних питань державною та іноземними мовами усно і письмово, фахово використовувати економічну термінологію.

ПРН 3. Систематизовувати й упорядковувати отриману інформацію щодо процесів і явищ у світовому господарстві; оцінювати та пояснювати вплив ендегенних і екзогенних факторів на них; формувати висновки і розробляти рекомендації з урахуванням особливостей національного і міжнародного середовища.

1. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими компетентностями:

I. Загальнопредметні:

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

ЗК 3. Здатність навчатися та бути сучасно навченим.

ЗК 8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 9. Уміння бути критичним та самокритичним.

ЗК 11. Здатність працювати в командіЗК 12. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

II. Фахові:

ФК2. Здатність використовувати базові категорії та новітні теорії, концепції, технології і методи у сфері міжнародних економічних відносин з урахуванням їх основних форм, застосовувати теоретичні знання щодо функціонування та розвитку міжнародних економічних відносин.

ФК 4. Здатність обґрунтовувати особливості реалізації форм міжнародних економічних відносин на мега-, макро-, мезо- і мікрорівнях.

ФК 8. Здатність визначати функціональні особливості, характер, рівень та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин різного рівня та налагоджувати комунікації між ними.

ФК 11. Здатність проводити дослідження економічних явищ та процесів у міжнародній сфері з урахуванням причиннонаслідкових та просторово-часових зв'язків

ФК 16. Здатність постійно підвищувати теоретичний рівень знань, генерувати й ефективно використовувати їх в практичній діяльності.

2.Інформаційний обсяг навчальної дисципліни.

Тема 1. Інституціоналізм і розвиток економічної теорії.

Тема 2. Інструментарій інституціональної економіки.

Тема 3. Права власності і трансакційні витрати.

Тема 4. Трансакційна функція інститутів.

Тема 5. Інституціональна система

Тема 6. Контрактна організація економічних взаємодій

Тема 7. Інституціональна теорія фірми.

Тема 8. Інституціональна теорія держави..

Тема 9. Еволюційна концепція економічної динаміки.

Програма навчальної дисципліни

Кредит 1. Теоретичні основи інституціональної економіки

Тема 1. Інституціоналізм і розвиток економічної теорії.

Основні течії економічної теорії. Передумови виникнення і етапи розвитку інституціональної економіки.

Предмет і методологічні принципи інституціональної економіки. Напрями інституціонального аналізу.

Місце інституціональної економіки в системі економічних дисциплін. Міждисциплінарний характер інституціонального аналізу.

Сучасний стан і напрями розвитку інституціональної економіки. Класичний і неокласичний економічний аналіз, їх обмеження і модифікація. Основні течії інституціоналізму.

Тема 2. Інструментарій інституціональної економіки.

Суть і ознаки інститутів. Інститут і норма. Поняття норми як чинника економічної поведінки. Ознаки і типи норм. Норма і правило поведінки.

Ефективність норми і її захист. Організаційні передумови дії норм. Стимулювання і контроль виконання норми. Організація як процес і як структура. Економічна організація, її типи.

Процес створення інститутів. Форми виробництва правил. Суб'єкти виробництва і їх мотивація. Інституціональна роль держави. Проектування інститутів як нормативний процес.

Кредит 2. Права власності та трансакційна функція

Тема 3. Права власності і трансакційні витрати. Проблема оптимізації використання обмежених ресурсів. Поняття і типи економічних ресурсів. Трансформація ресурсу і технологічні альтернативи. Віддача ресурсу. Специфічність ресурсів, її форми.

Ресурс як об'єкт права. Право власності і його атрибути. Розподіл прав власності на економічні ресурси як передумова економічних взаємодій. Система прав власності. Типи власності як режими доступу до ресурсів.

Реалізація права власності, її передумови і форми. Перерозподіл прав за допомогою економічних взаємодій, його форми. Поняття трансакції, її функція в економічному обороті. Характеристики трансакцій. Види трансакцій.

Трансакційні і трансформаційні витрати, їх спільність і відмінність. Типологія трансакційних витрат.

Вплив трансакційних витрат на розподіл ресурсів і межі обміну Проблема мінімізації трансакційних витрат. Чинники, що впливають на їх величину.

Тема 4. Трансакційна функція інститутів.

Економічна поведінка, його ознаки і форми. Мотивація індивідуальної економічної поведінки. Модель мотивації.

Узгодженість поведінки як чинник ефективності трансакцій. Недосконалість економічного середовища, його вплив на мотивацію індивідуальної поведінки. Неспівпадання приватних ментальних моделей і проблема координації.

Координація як процес формування загальної моделі трансакційної поведінки. Форми координації. Інституціональний механізм узгодження поведінки.

Координаційний ефект, його джерела і розподіл. Чиста і змішана координація. Розподільний ефект.

Вплив розподільної функції інституту на мотивацію учасників інституціонального процесу і координаційну ефективність інституціонального середовища. Інституціональна сфера як арена соціальних конфліктів.

Кредит 3. Інституціональна система

Тема 5. Інституціональна система

Інституціональне середовище економічних взаємодій. Ієрархічна будова інституціонального середовища, її рівні. Функції норм кожного рівня, їх зв'язок.

Макрорівень інституціонального середовища. Норми загальної дії, їх координаційна роль. Формальні і неформальні норми загальної дії, їх види. Роль політичних, соціальних і правових норми в узгодженні економічної поведінки.

Мезорівень інституціонального середовища. Галузь економічних взаємодій і типи координації поведінки, їх відмітні ознаки. Базові норми координації, їх функція в механізмі узгодження економічної поведінки. Поєднання базових норм.

Мікрорівень інституціонального середовища. Інституціональне впорядкування взаємодій. Структури організації трансакцій і їх диференціація. Концентрація трансакцій. Спеціалізація і відособлення трансакційної діяльності. Ринок трансакційних послуг. Приватні вигоди і витрати інституціонального впорядкування, вплив їх розподілу на інституціональний процес.

Тема 6. Контрактна організація економічних взаємодій

Контракт як система правил. Фундаментальні характеристики контрактних стосунків і різноманіття контрактів. Типологія контрактів. Класична та неокласична моделі контрактів.

Контрактний процес і його фази. Передконтрактні і постконтрактні дії, їх взаємозв'язок. Світ контракту, його характеристики і типи.

Вплив недосконалості економічного середовища на контрактний процес. Оportunістична поведінка в контрактних стосунках. Передконтрактний і постконтрактний опортунізм, їх передумови, форми, способи блокування.

Дія специфічності ресурсів на контрактні взаємодії. Знеособленість і персоніфікованість стосунків. Фундаментальна трансформація.

Вплив регулярності угод на форму контрактації. Межі застосування ринкового, двостороннього, трибічного і об'єднаного управління.

Кредит 4. Інституціональна теорія фірми та держави.

Тема 7. Інституціональна теорія фірми.

Передумови та переваги внутріфірмової організації трансакцій. Фірма як ресурсний комплекс. Структура власності на ресурси фірми, її різновиди.

Контрактне трактування фірми. Зміст внутріфірмових контрактів, їх види. Контрактне ядро фірми. Оптимум форми контрактних стосунків.

Фірма як структура управління. Координаційний процес, його функція, суб'єкти і об'єкти. Ієрархічні стосунки, їх ознаки, типи, чинники персоніфікації.

Специфіка внутріфірмових трансакцій і трансакційних витрат. Опортуністична поведінка, бюрократичні спотворення і ефективність використання ресурсів у фірмі. Поняття "Х - неефективності".

Правила в механізмі внутріфірмової координації. Проблема контролю і делегування повноважень.

Вплив структури розподілу прав власності і управління на поведінку фірм. Типи економічних організацій, їх відмітні ознаки, порівняльні переваги і недоліки. Чинники формування ринкової стратегії і ефективність функціонування організацій різного типу.

Тема 8. Інституціональна теорія держави..

Держава, його суть і природа. Функція і завдання держави. Насильство як атрибут держави, його форми. Вплив насильства на структуру мотивів і економічну поведінку.

Автократична модель держави. Вертикальний контракт. Виробництво порядку в автократичній державі. Реалізація порядку і ефективність розміщення ресурсів в автократичній державі.

Консенсусна модель держави. Порядок як продукт горизонтальних угод. Необхідність відособлення центру влади і агентські стосунки між виборцями і владою. Послуги влади. Інтереси бюрократії і ефективність розміщення ресурсів.

Держава і групи спеціальних інтересів. Групове привласнення примусової сили держави. Цілі владних угруповань і їх вплив на розподіл ресурсів і прибутків.

Політична влада і економічний вибір. Економічні наслідки пошуку ренти. Корупція, її суть, передумови і типи.

Кредит 5. Еволюційна теорія інституціоналізму.

Тема 9. Еволюційна концепція економічної динаміки. Еволюція економіки як процес зміни стаціонарних станів. Інноваційний процес, його передумови, форми і роль в еволюції економіки. Механізм дії інновацій на економічну динаміку. Зміна популяцій фірм і економічний розвиток. Відбір інноваційних альтернатив у формуванні хвиль інновацій.

Економічна система, її ознаки. Підходи до типізації економічних систем, їх відмінність. Інституціональний підхід, його критерії. Форма інтеграції : поняття, ознаки, технологічний базис. Основні форми інтеграції і типи економічних систем з позицій еволюційної економіки.

Процес зміни економічних систем, його джерело, рушійна сила, фази. Перехідний стан, його ознаки. Зміна інституціонального середовища і завдання і пріоритети держави в перехідний період.

Роль інститутів в економічній еволюції. Процес зміни інституціонального середовища, його передумови, форми, механізм. Соціальний механізм інституціонального вибору : роль розподілу потенціалу насильства в суспільстві.

3. Структура навчальної дисципліни

Назва модулів, тем лекцій	Кількість годин					
	Самостійна робота	Аудиторна робота			Форма контролю	Всього
		Лекції	Практичні	Індивідуальні		
Кредит 1. Теоретичні основи інституціональної економіки						
Тема 1. Інституціоналізм і розвиток економічної теорії	11	1	2			15
Тема 2. Інструментарій інституціональної економіки.	11	1	1			15
Разом	22	2	3			30
Кредит 2. Права власності та трансакційна функція						
Тема 3. Права власності і трансакційні витрати.	9	1	2			15
Тема 4. Трансакційна функція інститутів.	11	1	2			15
Разом	20	2	4			30
Кредит 3. Інституціональна система						
Тема 5. Інституціональна система	12	1	1			15
Тема 6. Контрактна організація економічних взаємодій	11	1	2			15
Разом	23	2	3			30
Кредит 4. Інституціональна теорія фірми та держави						
Тема 7. Інституціональна теорія фірми.	11	1	2			15
Тема 8. Інституціональна теорія держави..	11	1	2			15
Разом	22	2	4			30
Кредит 5. Еволюційна теорія інституціоналізму						
Тема 9. Еволюційна концепція економічної динаміки.	23	2	2			30
Разом	23	2	2			30
Всього по дисципліні	110	10	16			150

4. Теми лекційних занять

N з/п	Назва теми	Кількість годин
	Кредит 1. Теоретичні основи інституціональної економіки	
1	Інституціоналізм і розвиток економічної теорії	1
2	Інструментарій інституціональної економіки	1
	Кредит 2. Права власності та трансакційна функція	
3	Права власності і трансакційні витрати	1
4	Трансакційна функція інститутів	1
	Кредит 3. Інституціональна система	
5	Інституціональна система	1
6	Контрактна організація економічних взаємодій	1
	Кредит 4. Інституціональна теорія фірми та держави	
7	Інституціональна теорія фірми.	1
8	Інституціональна теорія держави	1
	Кредит 5. Еволюційна теорія інституціоналізму	
9	Еволюційна концепція економічної динаміки.	1
	Всього	10

5. Теми практичних занять

N з/п	Назва теми	Кількість годин
	Кредит 1. Теоретичні основи інституціональної економіки	
1	Інституціоналізм і розвиток економічної теорії	2
2	Інструментарій інституціональної економіки	2
	Кредит 2. Права власності та трансакційна функція	
3	Права власності і трансакційні витрати	2
4	Трансакційна функція інститутів	2
	Кредит 3. Інституціональна система	
5	Інституціональна система	1
6	Контрактна організація економічних взаємодій	1
	Кредит 4. Інституціональна теорія фірми та держави	
7	Інституціональна теорія фірми.	1

8	Інституціональна теорія держави	2
	Кредит 5. Еволюційна теорія інституціоналізму	
9	Еволюційна концепція економічної динаміки.	2
	Всього	16

6. Теми лабораторних занять
Не передбачено навчальним планом

7. Самостійна робота

N з/п	Назва теми	Кількість годин
	Кредит 1. Теоретичні основи інституціональної економіки	
1	Інституціоналізм і розвиток економічної теорії	11
2	Інструментарій інституціональної економіки	11
	Кредит 2. Права власності та трансакційна функція	
3	Права власності і трансакційні витрати	9
4	Трансакційна функція інститутів	18
	Кредит 3. Інституціональна система	
5	Інституціональна система	12
6	Контрактна організація економічних взаємодій	18
	Кредит 4. Інституціональна теорія фірми та держави	
7	Інституціональна теорія фірми.	11
8	Інституціональна теорія держави	11
	Кредит 5. Еволюційна теорія інституціоналізму	
9	Еволюційна концепція економічної динаміки.	23
	Всього	124

8. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Студентам пропонується підготовка рефератів-довідей з презентацією.

Структура ІНДЗ (орієнтовна):

- вступ – зазначається тема, мета, завдання роботи та основні її положення;
- теоретичне обґрунтування – виклад базових теоретичних положень, законів, принципів, алгоритмів тощо, на основі яких виконується завдання;
- методи (при виконанні практичних, розрахункових, моделюючих робіт) – вказуються і коротко характеризуються методи роботи;
- основні результати роботи та їх обговорення – подаються статистичні або якісні результати роботи, схеми, малюнки, моделі, описи, систематизована реферативна інформація та її аналіз тощо;

- висновки;
- список використаної літератури.

Вид ІНДЗ:

Завдання представляє письмову роботу невеликого об'єму (до 5 стор.), написану в довільній композиції і відбиваючу бачення студентом істоти поставленої перед ним конкретної проблеми. Проблематика есе включає питання, пов'язані з матеріалом перших двох тим дисципліни. Може бути вибраний один з наступних порядків підготовки ІНДЗ :

- Усі студенти групи виконують есе на загальну тему.
- Група розбивається на 3-5 підгруп, кожна з яких розробляє свою тему.
- Кожен із студентів пише есе на індивідуальну тему.

В якості зразкових тем робіт студентам можуть бути запропоновані наступні:

1. Витоки інституціоналізму
2. Цілі і методологічні принципи інституціональної економіки
3. Особливості інституціонального підходу до аналізу економічних явищ
4. Місце і роль інституціональної економіки в економічній науці
5. Етапи розвитку інституціональної економіки і її структура
6. Поведінкові передумови інституціональної економіки
7. Інститути як предмет інституціонального аналізу

9.Форми роботи та критерії оцінювання

Рейтинговий контроль знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ОЦІНКА ЕКТС	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
A	90-100	5 (відмінно)	5/відм./зараховано
B	80-89	4 (добре)	4/добре/ зараховано
C	65-79		
D	55-64	3 (задовільно)	3/задов./ зараховано
E	50-54		
FX	35-49	2 (незадовільно)	Не зараховано

Форми поточного та підсумкового контролю. Комплексна діагностика знань, умінь і навичок студентів із дисципліни здійснюється на основі результатів проведення поточного й підсумкового контролю знань (КР). Поточне оцінювання (індивідуальне, групове і фронтальне опитування, самостійна робота, самоконтроль). Завданням поточного контролю є систематична перевірка розуміння й засвоєння програмового матеріалу, виконання практичних, лабораторних робіт, уміння самостійно опрацьовувати тексти, складання конспекту рекомендованої літератури, написання і захист реферату, здатності публічно чи письмово представляти певний матеріал.

Завданням підсумкового контролю (КР, іспит) є перевірка глибини засвоєння студентом програмового матеріалу модуля.

Критерії оцінювання відповідей на практичних заняттях:

Студенту виставляється відмінно
 Студенту виставляється дуже добре,
 Студенту виставляється добре,
 Студенту виставляється достатньо,
 Студенту виставляється задовільно,

Оцінка за виконання індивідуального науково-дослідного завдання, завдань самостійної роботи виставляється з урахуванням таких параметрів:

Кількість балів у кінці **семестру** повинна складати від 250 до 500 балів (за 5 кредити), тобто сума балів за виконання усіх завдань.

Поточне оцінювання та самостійна робота	Теми	Бали
	T1	50
	T2	50
	T3	50
	T4	50
	T5	50
	T6	50
	T7	50
	T8	50
	T9	100
Накопичувальні бали/сума		500/100

***Примітка.** Коефіцієнт для іспиту – 0,6. Іспит оцінюється в 40 б

10.Засоби діагностики

Засобами діагностики та методами демонстрування результатів навчання є:

- залік;
- тести;
- розрахункові та розрахунково-графічні роботи;
- завдання на лабораторному обладнанні, реальних об'єктах.

11. Методи навчання

Для засвоєння студентами навчального матеріалу використовуються такі методи навчання:

- методи організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності;
- методи стимулювання і мотивації навчальної діяльності;
- методи контролю і самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності.

I. *Словесні методи навчання*(розповідь, лекція, бесіда і ін.)

1. Розповіді (усна розповідь викладання навчального матеріалу, яка не переривається питаннями навчаємих: розповідь-вступ, розповідь-викладання, розповідь-висновок.

2. Навчальна лекція(викладення матеріалу, що відрізняється великою ємністю, ніж розповіді, великою складністю логічних побудов, образів, доказів і узагальнень).

3. Бесіда(організується з допомогою ретельно продуманої системи питань, що поступово підводять учнів до засвоєння системи фактів, нового поняття або закономірності.).

II. *Наочні методи навчання*(візуальне сприймання дійсності).

III. *Практичні методи навчання* (постановка завдання, планування його виконання, оперативного стимулювання, регулювання і контролю, аналізу підсумків практичної роботи, виявлення причин недоліків, корегування навчання для повного досягнення мети).

IV. *Індуктивні методи навчання*(викладаються спочатку факти, демонструється досвід, наочність, організується виконання вправ, поступово підводячи до узагальнень, визначення понять, формулювання законів).

V. *Дедуктивні методи навчання*(повідомляється загальне положення, формулу, закон, а після цього поступово починається наведення приватних прикладів, більш конкретні задачі.).

VI. *Репродуктивні методи навчання*(застосування за зразком раніше або щойно придбаних знань, відпрацьовування практичних вмінь і навиків).

VII. *Проблемно-пошукові методи*(створюється проблемна ситуація (ставиться питання, пропонується задача, експериментальне завдання), організується колективне обговорення можливих підходів до рішення проблемної ситуації, стимулюється висування гіпотез, тощо.).

12. Рекомендована література

Базова

1. Институциональная экономика: новая институциональная экономическая теория /Под общ. ред. А.А.Аузана. М.: ИНФРА-М, 2010.
2. Кузьминов Я.И., Бендукидзе К.А., Юдкевич М.М. Курс институциональной экономики: институты, сети, трансакционные издержки, контракты: учебник для студентов вузов. – М.: Изд. Дом ГУ ВШЭ, 2006.
3. Інституційні засади формування економічної системи України: теорія і практика [З.Ватаманюк, С.Панчишин, О.Дорош, Н.Гнатюк, І. Грабинська, С.Кудин та ін]; за ред.З.Ватаманюка.— Львів: «Новий Світ-2000», 2005. — 648с.
4. Ткач А.А. Інституціональна економіка. Нова інституціональна економічна теорія. / Ткач А.А. – К.: Центр учбової літератури, 2007.-304с.

Допоміжна

1. Бессонова О.Э. Институциональная модель российской экономики: ретроспектива и современные векторы развития // Экономическая наука современной России. - 2008. - N 4.
2. Грошев В.А. Институциональная экономика: Учебн. пособие. - СПб.: Изд-во СПбГУЭФ, 2004.
3. Курс институциональной экономики: задачник: в 4 ч./ под ред. Е.А. Подколотной, М.М. Юдкевич.- М.:ГУ ВШЭ , 2009.
4. Нуреев Р.М. Россия: особенности институционального развития. - М.: Норма, 2009.
5. Олейник А.Н. Институциональная экономика: Учебн. Пособие.- М.: ИНФРА-М, 2009.
6. Попов Е.В. Модель эволюции институтов // ЭКО. - 2008. - N 9.
7. Сухарев О.С. Институциональная экономика: Теория и политика. - М.: Наука, 2008.
8. Фуруботн Э., Рихтер Р. Институты и экономическая теория.- СПб.: Издат. дом Санкт-Петерб. гос. ун-та, 2005.
9. Шаститко А.Е. Новая институциональная экономическая теория.- М.: ТЕИС, 2002
10. Юдкевич М.М., Подколотина Е.Л. Курс институциональной экономики.- М.:ГУ ВШЭ, 2009.

13. Інформаційні ресурси

1. Персональний веб-ресурс Стройко Тетяни Володимирівни
<http://moodle.mnu.mk.ua/course/category.php?id=211>
2. <http://www.ie.boom.ru>.
3. <http://ie.boom.ru/Lectures.htm>.
4. <http://www.vopreco.ru>.